

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

גליון ”נח” (גליון 2 שנת תשע”ד, א’ חשוון תשע”ד, 5/אוקטובר/2013)

ב”ה

”נקודה טובה” לפרשת ”נח” - איתני הטבע

בשנת 2011, ב- 11 במרץ (לספירת האומות), התחוללה רעידת אדמה מול חופי יפן. כתוצאה מכך התרוממו גלי צונאמי בגובה של 10 מטרים, שפגעו קשה בחופי יפן. אלפי אנשים נהרגו ונפגעו והכור האטומי שבפוקושימה נפגע קשה.

וכך מידי תקופה אנו שומעים על אסונות טבע בכל רחבי הגלובוס. על רעידות אדמה ועל שיטפונות, על צונאמי ועל סופות ושאר מרעין בישין. ”זה קורה”, יאמר הקורא. כך היא דרכו של עולם...

האם פעולתם של איתני הטבע בעולם - הסופות והסערות, רעידות האדמה והתפרצות הרי הגעש (ועוד...) הינה מקרית?!

פרשתנו - פרשת נח, מלמדת אותנו, שאיתני הטבע פועלים בפקודתו של הקב"ה - המנהיג של העולם. תוך עשרה דורות מבריאת העולם ומאדם הראשון, התדרדרה האנושות לחיים מושחתים של גזל, גילוי עריות, שפיכות דמים ועבודה זרה, ככתוב: **”וַתַּשַּׁח הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס”** (בראשית ו, יא).

הקב"ה מחליט לתת לאנושות הזדמנות נוספת והוא מוחק ומחריב את העולם הישן והמושחת ומְמַנֶּה את נוח ומשפחתו להיות משלחת חלוץ, להקמת העולם החדש.

”כלי העבודה” של הקב"ה ל”מחיקתו” של העולם הישן, הוא המבול, ככתוב: **”וַאֲנִי הֲנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיַּם עַל הָאָרֶץ לְשַׁחַת...”** (שם, יז).

עובדה זו מלמדת אותנו, כי איתני הטבע הם שליחיו של הקב"ה, ככתוב: **”אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטּוֹר רֵיחַ סַעֲרָה עֲשָׂה דְבָרוֹ”** (תהלים קמת, ח). רוח הסערה עושה את דבר הקב"ה בכל שעה ובכל מקום. ולא רק הרוח, אלא כל איתני הטבע...

וכך אנו מוצאים את איתני הטבע ואת בעלי החיים, כשהם עושים את רצונו של הקב"ה בעת מכות מצרים, במהלך קריעת ים סוף ועוד.

דבורה הנביאה בשירתה - שירת ההודיה לה', מתארת את נצחונו של ברק על צבא כנען בפיקודו של סיסרא שר הצבא, צבא של 900 רכב ברזל (משוריינים...) ואומרת: **”נַחַל קִישׁוֹן גִּרְפָּם...”** (שופטים ה, כא).

הניצחון של רבים, חזקים וחמושים (צבא סיסרא), ביד מעטים וחלשים (צבא ברק), קרה בזכות העובדה שנחל קישון הקטן עלה על גדותיו (כנראה בגלל גשם - ”שבר עני” אדיר), תקע את הסוסים ואת רכב הברזל בבוץ הטובעני ובהמשך, אף גרף אותם לים.

אין ספק שמדובר בתופעת טבע ”טבעית”. אולם, העובדה שזה קורה דווקא כאן ועכשיו, מעידה על ניסיונה של התופעה.

הופעתם של נחילי הצפרדעים, הכינים, הערוב (חיות טורפות) והארבה במכות מצרים, גם היא טבעית. אולם העובדה שהם הופיעו ונעלמו בתיזמון מדויק לפי הוראותיו של משה (על פי ה' כמובן...), גם היא מלמדת על ניסיונה של התופעה.

גם נח וגם דבורה, ידעו והבינו שתופעות הטבע שאותם הם חוֹנִים, הינן מעשה ידי ה' ולא תוצאה של סופה מקרית. זאת ועוד. גם נח וגם דבורה, ידעו לתת שבח והודיה לקב"ה על הצלתם. נוח - על ידי הקרבת קרבנות (בראשית ח, כ) ואילו דבורה - על ידי שירת הודיה (שופטים ה).

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

הרמב”ם בהלכותיו, מנחה אותנו שכאשר באה צרה על הציבור - צרה ”טבעית” מכל סוג שהוא, חובה עלינו (ומצווה מן התורה) להתפלל ולזעוק לה’ מתוך הבנה שהצרה הזאת היא תגובה אלוקית למעשינו... כרמוז וכדרישה אלוקית אלינו, לתיקון העולם והאדם (הלכות תעניות א, א).

ומה קורה כאשר בני האדם אומרים: ”דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית” (מקרה... זה קורה... לא נורא... זה יעבור...)?!

מי שמסרב להבין בפעם הראשונה, מזמין לעצמו עוד ועוד צרות ו”הסברים” מאת הקב”ה, בסולם חומרה עולה.... (שם, הלכה ג).

מי ש-טחו עניו לראות ושכלו מלהבין, שתופעות הטבע נושאות בחובן מסר אלוקי לאנושות, נוהג בדרך של אכזריות כלפי עצמו (”הרי זו דרך אכזריות” כלשון הרמב”ם), כי בכך הוא מזמין על עצמו עוד ועוד צרות, עד שיבין...

לקח דומה אנו מוצאים גם במעשה המופלא של יונה הנביא. הקב”ה מצווה על יונה להתנבא לתושבי העיר נִינְוָה, אך הוא אינו מוכן לקבל עליו את המשימה (**למה?!) ומחליט לברוח באוניה הראשונה הנקרית בדרכו (**האם אפשר לברוח מאת ה’?!). האוניה נקלעת לסערה קשה וחריגה בחומרתה ”וַיִּהְיֶה סָעַר גָּדוֹל בַּיָּם וְהָאֹנִיָּה חֹשְׁבָה (עמדה) לְהִשָּׁבֵר” (א, ד). (נעיר כי השאלות המסומנות ** ממש מתבקשות, אך לא נוכל לעסוק בהן מפאת קוצר היריעה).

המלחים מבינים שלסערה הזו יש סיבה וזה אינו מקרה ומחליטים: ”לְכוּ וְנִפְלְאָה גוֹרְלוֹת וְנִדְעָה בְּשִׁלְמִי (בגלל מי) הַרְעָה הַזֹּאת לָנוּ...”.

לסערה הזאת יש גורם ויש סיבה. הגורל שימש למלחים ככלי לאיתור וגילוי - מי מבין באי הספינה הוא הגורם לסערה. ”...וַיִּפְּלוּ גוֹרְלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרֵל עַל יוֹנָה” (שם) וכך התברר כי יונה הוא הגורם והסיבה, כפי שהוא אכן אומר ומודה: ”כִּי יוֹדַע אֲנִי כִּי בְּשִׁלְמִי הִסְעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם” (יונה א, יב).

הגישה של עולם ”מנוהל” ולא מקרי, נכונה לא רק בתחום תופעות הטבע החריגות, אלא גם ב”מנהגו של עולם” - בתופעות הטבעיות. ”אִם בְּחֻקֵּי תִלְכוּ...” (ויקרא כו, ג), אומרת התורה, או אז מובטחת לכם ברכת השמים והארץ, גְּשָׁמֵי בְרָכָה, יבול עשיר, שלום וביטחון. אולם, לברכה הזאת יש גם צד שני: ”וְאִם בְּחֻקֵּי תִמְאָסוּ... לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתַי לְהִפְרֹכֶם אֶת בְּרִיתִי” (שם, טו), או אז מובטחת לנו ח”ו רשימה של צרות (שלא נדע...), שכל מטרתם היא, להחזיר את העם לדרך הישר...

גישה זו נכונה גם בחייו הפרטיים של האדם, כאשר נוחתות עליו (לי...), צרות בתחומים שונים - אישיים, משפחתיים, כלכליים, בריאותיים ועוד. במצב כזה, מוזמן האדם לשאול את עצמו ”מה התכלית?”. לשם מה באה עלי הרעה הזאת. מה הקב”ה מנסה ”לומר” לי. ועוד, האם אני ”קשוב” ל”דבריו”?!

הזמר והיוצר שולי רנד בשירו ”מה התכלית”, עוסק בסוגיה הזאת ושואל את עצמו ”מה התכלית של זה הקאב”?!

מה התכלית של זה הקאב

אם לא לנענע לי את הלב (לעורר אותי)

ששקע בתרדמה

וזה זמן רב שלא החסיר פעימה

למה באתני (קרה לי) זה הקלון (הבושה)

רק לנפץ בי את הדמיון

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

שְׁאֵנִי מִיּוֹן כָּל יָכֹל”

נוֹחַ לְסַלַח נֹחַ לְמַחַל

מִה רָצְתָה זֹאת הַנְּפִילָה

רַק לְעוֹרֵר אוֹתִי שׁוֹב לְתַפְּלָה

אֶל הַשָּׁמַיִם הָאֲדָמִים

שְׁיִתְּהֶפְכוּ עָלַי לְרַחֲמִים

רַחֲמִים

רַחֲמִים

...כַּמָּה חֲבִיב זֶה הַפָּאב

עַתָּה הוּא מְזַכֵּיר לִי מִי הַמְּסַבֵּב (מִי בֵּעַל הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם...)

מִי מוֹצִיא מוֹלִיד וּמְבִיא (וּמְנַהֵל אֶת הָעוֹלָם...)

מִי אֶת כָּל זֹאת עָלַי

בְּאִהְבָה הַבִּיא...

המסר העיקרי של דברינו הוא, שהתופעות והבעיות הקורות לנו ולסביבתנו, הן לא "ממנהג העולם" ולא מקרה. כי יש מי שמנהל את העולם...

בצד השאלה הכואבת "למה", עלינו לשאול את עצמנו גם "מה התכלית" ולשם מה באה לנו הצרה הזאת. מה הקב"ה רוצה מאיתנו ומה הוא רוצה לומר לנו... האם לפנינו תזכורת, או שמא אזהרה. עונש, או אולי נסיון...

את השאלות האלה עלינו להפנות - ראשית, אל עצמינו לחשבון נפש פנימי ובהמשך, בתפילה אל ריבונו של עולם.

האם נוכל להגיע אל התשובה, הסיבה וההסבר "למה", "מדוע" ו"לשם מה"?

השיר *Blowin' in the Wind* - "התשובה נישאת ברוח", של הזמר והיוצר היהודי בוב דילן, הוא מעין שיר מחאה פילוסופי, העוסק בשאלות כלליות של מלחמה ושלוש, גזענות וחירות האדם. ותשובתו של הזמר לכל השאלות הקשות של "למה", "מדוע" ו"עד מתי" היא (כשמו של השיר) - "התשובה" (לכל השאלות הללו) **נישאת ברוח**. התשובה לכל השאלות הקשות הינה חמקמקה. עלינו להושיט יד, להתאמץ ולגעת בה. וגם אם "ניגע" בה - בְּקֶצֶה, כנראה שלא נצליח "לתפוס" את כולה...

לא באנו כאן לתת תשובות לשאלות הקשות, אלא כדי ללמוד לשאול את השאלות ולהפוך את עצמינו מאנשי "מנהגו של עולם", לאנשי "מה התכלית"...

פּוֹרְטַל שֶׁתּוֹרָה, אִתּוֹ, אֵשׁ רֹחַ

מייל: nekudatova.roth@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפך בין חבריך**